

9.2.10. Elämäkatsomustieto

Koulumme elämäkatsomustiedon opetuksessa korostuu kokonaisnäkemysellinen opetus. Tavoitteenamme on korjata, vahvistaa ja rakentaa oppilaidemme koululaisuutta, identiteettiä, maailmankuvaa sekä elämäkatsomusta. Elämäkatsomustieto integroituu koulun yleiseen opetukseen sekä kasvatuksellisiin keskusteluihin. Elämäkatsomuksellisia oppisisältöjä käsitellään myös aihekokonaisuudessa ihmisenä kasvaminen tunne-elämän ja sosiaalisten tavoitteiden mukaisesti (kts. s.).

Vuosiluokkien 1-2 yhteiset tavoitteet

Oppilas

- pohtii koulun arvoja sekä omasta toiminnasta nousevia eettisiä kysymyksiä
- miettii erilaisuutta ja suvaitsevaisuutta erilaisiin kulttuureihin tutustumalla
- oma identiteetti vahvistuu
- harjaantuu keskustelutaidoissa

Vuosiluokkien 1-2 sisällöt

- koulun arvojen käsittely: rehellisyys, oikeudenmukaisuus, väkivallattomuus ja ahkeruus
- muita keskeisiä aihealueita ovat: suvaitsevaisuus, elämän ainutkertaisuus ja arvokkuus, luonnon kunnioitus ja valintojen tekeminen.
- erilaisiin kulttuureihin tutustuminen arkikokemusten pohjalta

Työtavat 1-2 luokilla

- keskustelu ja vuorovaikutukselliset työtavat
- kokonaisnäkemysellinen opetus
- eheyttävä opetus
- tarinankerronta

Arviointi

Oppilas saa todistukseen merkinnän elämäkatsomustietoon osallistumisesta. Arviointi on jatkuvaa, eettisiä kysymyksiä käsitellään kasvukeskusteluissa sekä jokaviikkoisella arviointitunnilla.

Vuosiluokkien 3-5 yhteiset tavoitteet

Oppilas:

- löytää aineksia korjata, rakentaa ja vahvistaa omaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan
- ymmärtää oman kasvun tärkeyden ja ottaa kasvun haasteen vastaan
- kehittää omia vuorovaikutustaitojaan
- innostuu pohtimaan arvoja ja sääntöjä sekä peilaa omaa toimintaansa niihin
- kriittisyys
- tutustuu lähiympäristössään oleviin erilaisiin elämäkatsomuksiin ja kulttuureihin
- oppii suvaitsemaan erilaisia katsomuksia ja kulttuureita

3. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas:

- harjoittelee myötäelämistä ja toisen asemaan asettumista
- pohtii hyvään ja pahaan sekä omatuntoon liittyviä kysymyksiä
- pohtii ystävyyden merkitystä
- saa aineksia oman elämän ja identiteetin ymmärtämiseen ja rakentamiseen
- oppii ja sitoutuu yhteisiin pelisääntöihin
- oppii arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa

3. luokan keskeiset sisällöt

- toisen kohtaaminen ja hänen asemaansa asettuminen
- hyvä ja paha, oikea ja väärä, oikean ja väärän erottaminen, ihmisen hyvyys
- ystävyyden sisältö ja merkitys elämässä
- kuka minä olen, mitä minä osaan, elämänvaiheet ja toiveet
- yhteiselämän perusteita, sääntö, sopimus, lupaus, luottamus, rehellisyys ja reiluus, kultainen sääntö
- ympäristö ja luonto, eloton ja elävä, kauneus luonnossa

Työtavat

- keskustelu ja vuorovaikutukselliset työtavat
- kokonaisnäkömyksellinen opetus
- eheyttävä opetus
- tarinankerronta
- itsearviointi

Arviointi

Oppilas saa todistukseen merkinnän elämänkatsomustietoon osallistumisesta. Arviointi on jatkuvaa. Eettisiä kysymyksiä käsitellään kasvukeskusteluissa, jokaviikkoisilla arviointitunneilla ja tarpeen mukaan.

4. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas:

- oppii tuntemaan hyvän elämän elementit sekä oppii pohtimaan arvoihin, normeihin sekä vapautteen ja vastuuseen liittyviä kysymyksiä
- on kiinnostunut ja suvaitsee erilaisia kulttuureja ja elämäntapoja
- tutustuu omaan sekä muuhun kulttuuriperintöön
- ymmärtää ikätasonsa oikeudet ja velvollisuudet
- tuntee erilaisia kertomuksia elämän synnystä sekä maailmankaikkeudesta

4. luokan keskeiset sisällöt

- hyvä elämä, arvo ja normi, vastuu ja vapaus elämässä
- erilaisia elämäntapoja, suvaitsevaisuus ja monikulttuurisuus
- suomalainen kulttuuri, suomalaiset kulttuurivähemmistöt, maailman kulttuuriperintö
- lasten oikeudet, oikeus ja velvollisuus, ihmisoikeudet
- elämän synty ja kehitys, kertomuksia maailman synnystä, maa ja maailmankaikkeus, elämän erilaisia muotoja, syntyminen, elämä ja kuolema luonnossa

Työtavat

- keskustelu ja vuorovaikutukselliset työtavat
- kokonaisnäkemyksellinen opetus
- eheyttävä opetus
- tarinankerronta
- itsearviointi

Arviointi

Oppilas saa todistukseen merkinnän elämäkatsomustietoon osallistumisesta. Arviointi on jatkuvaa. Eettisiä kysymyksiä käsitellään kasvukeskusteluissa, jokaviikkoisilla arviointitunneilla ja tarpeen mukaan.

5. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas:

- pohtii oikeudenmukaisuuteen liittyviä kysymyksiä
- ymmärtää, että ihmisillä voi olla hyvin erilaisia elämäkatsomuksia ja niiden taustoja
- ymmärtää mitä tarkoitetaan demokratian käsitteellä sekä pohtii tasa-arvoon sekä demokratiaan liittyviä kysymyksiä
- pohtii tasa-arvoon liittyviä näkökulmia omien kokemusten pohjalta
- pohtii ja ratkaisee eettisiä kysymyksiä
- ymmärtää mitä tarkoitetaan kestäväällä kehityksellä ja tuntee sen periaatteet

5. luokan keskeiset sisällöt

- oikeudenmukaisuus, oikeudenmukaisuuden toteutuminen jokapäiväisessä elämässä, rikkaus ja köyhyys maailmassa
- ajattelun vapaus, uskonnon ja elämäkatsomuksen vapaus, suvaitsevaisuus ja syrjintä
- elämäkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys, erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia
- tasa-arvo ja rauha, demokratia, tulevaisuuden maailma
- etiikan perusteita, teon moraalinen oikeutus, teon tarkoitus ja seuraus, oman elämäni eettisiä ongelmia ja niiden ratkaisuja
- luonnon tulevaisuus ja kestävä kehitys, erilaiset aikakäsitykset ja niiden merkitys ihmisen elämässä, maailmanperintö ja ympäristö

Työtavat

- keskustelu ja vuorovaikutukselliset työtavat
- kokonaisnäkemyksellinen opetus
- eheyttävä opetus
- tarinankerronta
- itsearviointi

Arviointi

Oppilas saa todistukseen merkinnän elämäkatsomustietoon osallistumisesta. Arviointi on jatkuvaa. Eettisiä kysymyksiä käsitellään kasvukeskusteluissa, jokaviikkoisilla arviointitunneilla ja tarpeen mukaan.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

Oppilas

- *kykenee arvioimaan erilaisten tilanteiden moraalisia vaatimuksia ja teon moraalista oikeutusta*
- *ymmärtää tekevänsä väärin toimiessaan vastoin omaksumiaan periaatteita*
- *kykenee tutkimaan moraalisia ongelmia yhdessä muiden kanssa ja hyväksyy erilaisten toimintälähtökohtien olemassaolon*
- *ymmärtää, että konflikteihin on löydettävissä väkivallattomia ratkaisuja.*

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

Oppilas

- *tunnistaa katsomuksellisia kysymyksiä*
- *osaa käyttää oppiaineen keskeisiä käsitteitä (elämänkatsomus, kulttuuri, vähemmistö)*
- *rohkenee esittää omia näkemyksiään ja ymmärtää, että näkemyksiä tulee perustella*
- *pystyy hahmottamaan katsomusvapauden merkityksen omassa elämässään*
- *osaa hahmottaa suomalaisuuden osana maailman kulttuurista monimuotoisuutta.*

Yhteisö ja ihmisoikeudet

Oppilas

- *tuntee ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden ja oikeudenmukaisuuden periaatteita*
- *ymmärtää yhteisten sääntöjen merkityksen*
- *ymmärtää yksilöllisen vastuullisuuden ja sen, että yksilö kuuluu erilaisiin yhteisöihin.*

Ihminen ja maailma

Oppilas

- *tuntee erilaisia maailmaa ja ihmisen paikkaa koskevia selityksiä*
- *ymmärtää luonnon ja ympäristön tärkeyden ihmiselle*
- *osaa toimia luontoa kunnioittaen ja on omaksunut kestävän kehityksen periaatteita*

6. LUOKAN KUNTAKOHTAINEN OPETUSSUUNNITELMA ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Saatteeksi

Kuudennen luokan opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteuttaminen jatkuu 7-9 opinnoissa. Arvioinnissa sovelletaan yhdeksännen luokan hyvän osaamisen kriteerejä soveltuvin osin.

Tavoitteena on 6-9-luokilla edistää oppilaan pyrkimystä

- etsiä ja rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan ja oppia samalla hahmottamaan kokonaisuuksia, kasvaen kohtaamaan epävarmuutta ja kehittämisen taitojaan ilmaista itseään ja elämänkatsomustaan
- kehittää arvostelukykyyään ja kykyään eettiseen toimintaan ja oppia huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa
- omaksua ja sisäistää ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, maailman laajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita ja oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään ja oppia tuntemaan eri kulttuureissa tärkeitä pidettyjä arvoja, uskomusjärjestelmiä ja

elämänkatsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustoja ja välittymistä sekä oppia arvioimaan tieteiden vaikutusta elämäntapaamme.

6. luokan keskeiset tavoitteet

6-9-luokkien tavoitteiden mukaisesti

- harjoitellaan mielipiteen ilmaisua ja perustelua
- harjoitellaan kokonaisuuksien hahmottamista
- harjoitellaan arkipäivän tilanteitten analysointia sekä tutustutaan omiin vaikutusmahdollisuuksiin
- opitaan ihmisoikeudet käsitteenä, tutustutaan ajankohtaisiin kysymyksiin
- opitaan kestävä kehitys käsitteenä, tutustutaan ajankohtaisiin kysymyksiin
- tutustutaan eri kulttuureihin
- pohditaan teknologian ja tieteen merkitystä arkielämässä

6. luokan keskeiset sisällöt

Kansalaisuus ja hyvä yhteiskunta

- Yhteiskuntateorian perusteet ja demokratia
 - käsitteitä kuten oikeus ja velvollisuus, vastuu, tasa-arvo
 - ihmisoikeuksien kehittyminen
 - historiaa
- Kestävä kehitys
 - käsitteitä
 - omien valintojen merkitys
- Toimiminen kansalaisena ja politiikka
 - käsitteitä kuten kansalaisaktivismi, kansalaistottelemattomuus, terrorismi
 - kansalaisjärjestöjä
 - omia vaikuttamisen mahdollisuuksia

Katsomusten maailma

- Katsomusten historiaa, katsomusvapaus
 - länsimaisen ajattelun historiaa
- Tieto ja tutkimus
 - uuden ajan murros maailmankuvan kannalta
 - teknologian merkitys
- Luonnollinen ja yliluonnollinen
 - käsitteitä kuten yliluonnollisuus, pyhyys, tabut, saastaisuus, myytit ja riitit
 - katsomus, ateismi
- Uskonto ja uskonnottomuus
 - uskonto ja uskonnottomuus
 - kalevalainen uskonto, saamelaiset ja shamanismi,
 - suomalainen uskonnoton ajattelu
- Oma elämänkatsomus
 - oman elämän ja arkipäivän kysymyksiä
 - eettisiä kysymyksiä

Työtavat

- keskustelu ja vuorovaikutukselliset työtavat
- kokonaisnäkemyksellinen opetus
- eheyttävä opetus
- tarinankerronta
- itsearviointi

Arviointi

Oppilas saa todistukseen merkinnän elämäkatsomustietoon osallistumisesta. Arviointi on jatkuvaa. Eettisiä kysymyksiä käsitellään kasvukeskusteluissa, jokaviikkoisilla arviointitunneilla ja tarpeen mukaan.

